

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ปีงบประมาณ 2565 รอบ 1

เขตสุขภาพที่ 6 จังหวัดสระแก้ว

ประเด็นที่ 4 : สุขภาพกลุ่มวัย (สุขภาพจิต)

ประเด็นตรวจราชการ : สุขภาพกลุ่มวัยและสุขภาพจิตเด็ก

หัวข้อ / ตัวชี้วัด : สุขภาพเด็ก - ระดับสติปัญญาเฉลี่ย IQ ของเด็กไทย

ตัวชี้วัด : ร้อยละ 64 ของเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วนและส่วนสูงเฉลี่ยที่อายุ 5 ปี

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

1. ร้อยละของหญิงตั้งครรภ์มีภาวะโลหิตจาง (ไม่เกินร้อยละ 14)
2. ร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และโฟลิก (ร้อยละ 100)
3. ร้อยละของเด็กอายุ 6 - 12 เดือน มีภาวะโลหิตจาง (ไม่เกินร้อยละ 20)
4. ร้อยละของเด็กอายุ 6 เดือนถึง 5 ปี ได้รับยารักษาเสริมธาตุเหล็ก (ร้อยละ 80)
5. ระดับค่ามัธยฐานไอโอดีนในปัสสาวะหญิงตั้งครรภ์ (มากกว่าหรือเท่ากับ 150 ไมโครกรัมต่อลิตร)
6. เด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการชั่งน้ำหนัก วัดความยาว/ส่วนสูง (ร้อยละ 90)
7. ร้อยละเด็กอายุ 0-5 ปี มีภาวะเตี้ย (ไม่เกินร้อยละ 10)
8. ชุมชน/หมู่บ้านไอโอดีน (เป้าหมาย ปี 2565 จำนวน 70 ชุมชน/หมู่บ้าน)

1) เป้าหมาย และผลงาน

ระดับสติปัญญาเฉลี่ย (IQ) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปี 2564 เท่ากับ 101.7 ผ่านค่าเป้าหมาย การติดตามเฝ้าระวังด้านโภชนาการโดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ร้อยละ 78.73 ต่ำกว่าเป้าหมาย ภาวะสูงดี สมส่วนในเด็กอายุ 0-5 ปี ร้อยละ 68.19 ผ่านค่าเป้าหมาย โดยส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กชาย 110.54 เซนติเมตร ส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กหญิง 109.84 เซนติเมตร ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ส่วนภาวะเตี้ย ร้อยละ 9.80 ผ่านค่าเป้าหมาย และจากการเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบเด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการตรวจคัดกรอง ร้อยละ 81.37 (เป้าหมาย ร้อยละ 90) พัฒนาการสมวัย ร้อยละ 25.18 (เป้าหมาย ร้อยละ 85) การช่วยเหลือ ส่งต่อ และติดตาม ร้อยละ 71.19 ต่ำกว่าเกณฑ์ (เป้าหมาย ร้อยละ 90) ส่วนพัฒนาการสงสัยล่าช้าร้อยละ 26.21 สูงกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 20) ร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และโฟลิก ร้อยละ 89.31 ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 100) ระดับค่ามัธยฐานไอโอดีนในปัสสาวะหญิงตั้งครรภ์ 159.6 ไมโครกรัมต่อลิตร สูงกว่าเกณฑ์ และร้อยละ 44.85 มีปริมาณไอโอดีนในปัสสาวะต่ำ ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ไม่เกินร้อยละ 50) ผลการคัดกรองภาวะขาดสารไอโอดีนในเด็กแรกเกิด ร้อยละ 9.97 สูงกว่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 3) แต่มีแนวโน้มลดลง ชุมชนหมู่บ้านไอโอดีน 1 แห่ง ร้อยละ 1.37 ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย 73 แห่ง) และร้านอาหารที่ใช้เกลือและผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีน จำนวน 21 แห่ง ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย 20 แห่ง)

2) สรุปสถานการณ์

สถานการณ์แม่และเด็กจังหวัดสระแก้ว ปีงบประมาณ 2565 จังหวัดสระแก้ว อัตราตายมารดา 65.79 ต่อแสนการเกิดมีชีพ สูงกว่าค่าเป้าหมายและมีแนวโน้มสูงขึ้น มารดาตาย 2 ราย จากสาเหตุทางตรง 1 ราย และทางอ้อม 1 ราย ได้แก่ amniotic embolism และ covid-19 pneumonia จังหวัดได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาและวิเคราะห์สาเหตุการตาย พบหญิงตั้งครรภ์ไม่ได้รับวัคซีนโควิด-19 มีโรคอ้วน และภาวะปอดบวมรุนแรง การฉีดวัคซีนในหญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ 66.32 ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 70) ในปีงบประมาณ 2561-2564 มารดาเสียชีวิต 7 ราย เป็นสาเหตุทางตรง 1 ราย ทางอ้อม 4 ราย และอุบัติเหตุ 2 ราย ร้อยละ 28.57 เป็นครรภ์เสี่ยงทั้งทางด้านสูติกรรมและอายุกรรม พบปัญหา delay decision to seek care ร้อยละ 28.57 และ delay in receiving adequate health care ร้อยละ 57.1 การดำเนินงานด้านแม่พบการฝากครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์ทั้งในด้านการฝากครรภ์ครั้งแรกก่อนหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ ร้อยละ 70.78 (เป้าหมาย ร้อยละ 75) หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ ร้อยละ 65.70 (เป้าหมาย ร้อยละ 75) การดูแลหลังคลอด 3 ครั้งตามเกณฑ์ ร้อยละ 49.15 (เป้าหมาย ร้อยละ 75) ต่ำกว่าค่าเป้าหมายทั้งสามประเด็น เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 และอยู่ระหว่างการนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบรายงาน และจากการเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบเด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการตรวจคัดกรอง ร้อยละ 81.37 พัฒนาการสมวัย ร้อยละ 25.18 การช่วยเหลือ ส่งต่อ และติดตาม ร้อยละ 71.19 ต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 26.21 สูงกว่าค่าเป้าหมาย เด็กได้รับการติดตามกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการด้วย TEDA4I ร้อยละ 60 ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ พบหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิก ร้อยละ 77.97 ไม่ผ่านเกณฑ์ และพบภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ 15.48 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ในปี 2564 ค่ามัธยฐานไอโอดีนในปัสสาวะหญิงตั้งครรภ์ เท่ากับ 159.6 ไมโครกรัมต่อลิตร สูงกว่าเกณฑ์ และร้อยละ 44.85 มีปริมาณไอโอดีนในปัสสาวะต่ำ ผ่านค่าเป้าหมาย ผลการตรวจคัดกรองภาวะสงสัยพร่องไทรอยด์ฮอร์โมนในเด็กแรกเกิด ร้อยละ 9.97 สูงกว่าเป้าหมาย คริวเรือนมีการใช้เกลือบริโภคเสริมไอโอดีนที่มีคุณภาพ 20-40 ppm ร้อยละ 73.83 และร้านอาหารที่ใช้เกลือและผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีน จำนวน 21 ร้าน ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย 20 ร้าน) พบภาวะสูงตีสมส่วนในเด็กอายุ 0-5 ปี ร้อยละ 67.73 ผ่านค่าเป้าหมาย โดยส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กชาย 110.54 เซนติเมตร ส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กหญิง 109.84 เซนติเมตร ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ภาวะอ้วน ร้อยละ 8.98 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 9) ภาวะเตี้ย ร้อยละ 9.80 และภาวะผอม ร้อยละ 4.41 (เป้าหมาย ร้อยละ 5) ผ่านค่าเป้าหมาย เด็กแรกเกิดถึงอายุ 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว ร้อยละ 61.66 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 50) การจ่ายน้ำเสริมธาตุเหล็ก ร้อยละ 84.73 ผลการตรวจความเข้มข้นเลือด (Hct) พบภาวะโลหิตจางในเด็กอายุ 6-12 เดือน ร้อยละ 14.13 ผ่านค่าเป้าหมาย จังหวัดมีการประชุม MCH Board เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาทั้งในส่วนของมารดาและเด็ก จังหวัดได้มีการวิเคราะห์และปรับแผนในการดำเนินงานโดยให้อายุรแพทย์มาร่วมในการดูแลในรายที่เป็นครรภ์เสี่ยง และมีการใช้ CPG และ standing order ในทุกโรงพยาบาล

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบหญิงตั้งครรภ์และหลังคลอดภายใน 6 สัปดาห์ ติดเชื้อจำนวน 32 ราย มารดาเสียชีวิตจากโควิด-19 จำนวน 1 ราย ร้อยละ 3.12 หญิงตั้งครรภ์ได้รับวัคซีน โควิด-19 เข็ม 1 จำนวน 965 ราย ร้อยละ 66.32 และ เข็ม 2 จำนวน 883 ราย ร้อยละ 57.25 ต่ำกว่า ค่าเป้าหมาย การติดเชื้อในเด็กปฐมวัย จำนวน 190 ราย ส่วนใหญ่สัมผัสจากคนใกล้ชิด ไม่พบเด็กเสียชีวิต เด็กอายุ 12-18 ปี ได้รับวัคซีนเข็ม 1 จำนวน 38,604 ราย ร้อยละ 96.38 และเข็ม 2 จำนวน 30,515 ราย ร้อยละ 79.05 (เป้าหมาย ร้อยละ 85) เด็กอายุ 5-11 ปี ได้รับวัคซีนเข็ม 1 จำนวน 2,700 ราย ร้อยละ 5.72 และเข็ม 2 จำนวน 118 ราย ร้อยละ 0.25 การเปิดเรียนของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จำนวน 99 แห่ง การเปิดเรียนของโรงเรียน on site 316 แห่ง ร้อยละ 96.63 ผ่านการประเมิน TSC plus จำนวน 192 แห่ง ร้อยละ 92.20 พบการติดเชื้อเป็นกลุ่มก้อนในโรงเรียน 2 แห่งในอำเภอโคกสูง และการตรวจเชิงรุกในกลุ่ม สัมผัสเสี่ยงสูง พบเด็กติดเชื้อ จำนวน 15 และ 39 ราย เกิดจากสัมผัสบุคคลใกล้ชิด การทานอาหารร่วมกัน โดยเด็กที่ติดเชื้อส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับวัคซีน

3) ปัญหา/จุดรวมที่สะท้อนปัญหา หรือความเสี่ยงต่อความสำเร็จของงาน

3.1 การดำเนินงานด้านแม่ การฝากครรภ์ การติดตามหลังคลอด การคัดกรองและติดตามพัฒนาการ เด็กลดลง จากปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19

3.2 หญิงตั้งครรภ์และผู้ปกครองของเด็กยังขาดองค์ความรู้ถึงความเสี่ยงและกลไกการรับวัคซีนโควิด-19

3.3 การปฏิบัติตนของเด็ก สถานพัฒนาเด็กและโรงเรียนยังไม่เป็นไปตามมาตรการและแผนเผชิญเหตุ

3.4 การดำเนินงานเพื่อคัดกรองและป้องกันปัญหาและความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะทุพโภชนาการทั้งใน หญิงตั้งครรภ์และเด็ก ได้แก่ ภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์สูง ภาวะไอโอดีนต่ำในเด็กแรกเกิด

4) ข้อเสนอเชิงนโยบาย/ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงพัฒนา

4.1 การทบทวนการดำเนินงานตาม CPG และ standing order ในภาวะตกเลือดและภาวะความดัน โลหิตสูงในหญิงตั้งครรภ์โดยคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการบริการสาธารณสุข (อคม.)

4.2 การเฝ้าระวังและดำเนินการเชิงรุกทั้งในระยะตั้งครรภ์และหลังคลอด การให้ความรู้โดยเฉพาะเรื่อง ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการตั้งครรภ์และการคลอด และอาการที่ต้องรีบมาพบแพทย์ ภาวะโภชนาการซึ่งมี ผลกระทบต่อภาวะโภชนาการ พัฒนาการ และสติปัญญาของเด็ก

4.3 สนับสนุนการใช้ยา progesterone ในการป้องกันการคลอดก่อนกำหนด ในหญิงตั้งครรภ์ที่มี ประวัติคลอดก่อนกำหนด

4.4 สนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กดำเนินงานตามมาตรฐานการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของ กระทรวงสาธารณสุข และสนับสนุนให้ครูสถานพัฒนาเด็กและผู้ปกครองสามารถคัดกรองและส่งเสริม พัฒนาการเด็กปฐมวัยได้

4.5 การจัดให้บริการวัคซีนโควิด-19 ในหญิงตั้งครรภ์และเด็กในคลินิกที่ให้บริการตามปกติใน โรงพยาบาล

5) ปัจจัยความสำเร็จ

- มีนโยบายและถ่ายทอดแนวทางในการดำเนินงานลงสู่พื้นที่ และมีการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการ MCH ทั้งในส่วนของแม่และเด็ก
- มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กอายุ 3-6 ปี ด้วยโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ และสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัย (Preschool Parenting Program: Triple-P) ในโรงเรียนนาร่อง “โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในพื้นที่ทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี”

6) ประเด็นที่ควรกำกับติดตามการตรวจราชการ

- การกำกับ ติดตามในเรื่องการดูแลครรภ์เสี่ยง การทบทวนการดำเนินงานตาม CPG และ standing order โดยเฉพาะในภาวะตกเลือดและภาวะความดันโลหิตสูงในหญิงตั้งครรภ์โดยคณะอนุกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการบริการสาธารณสุข (อคม.)
- กำกับ ติดตามการดำเนินการฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์คุณภาพของเขตสุขภาพ (PPA)
- การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการในแม่และเด็ก โดยเฉพาะภาวะขาดสารไอโอดีนและธาตุเหล็ก
- การให้ยา progesterone ในหญิงตั้งครรภ์เพื่อลดภาวะคลอดก่อนกำหนด
- การให้บริการวัคซีนโควิด-19 ในหญิงตั้งครรภ์และเด็ก
- การดำเนินงานตามมาตรฐานการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของสถานพัฒนาเด็กและโรงเรียน

ผู้รายงาน: แพทย์หญิงสุณีย์ เชื้อสุวรรณชัย

ตำแหน่ง: นายแพทย์ชำนาญการ

วัน/เดือน/ปี: 22-23 กุมภาพันธ์ 2565

โทร: 081 647 8119

E-mail: suneemuk@ymail.com